

วิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม An Analysis of Beliefs in Vietnamese Folktales

เหงียน ถิ แทง ถวี^{1*} และกาญจนา วิชญาปกรณ์²

Nguyen Thi Thanh Thuy^{1*}, and Kanchana Wichayapakorn²

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ซึ่งรวบรวมนิทานพื้นบ้านเวียดนามในหนังสือชื่อ “100 เรื่อง นิทานพื้นบ้านเวียดนาม” (100 truyện cổ tích Việt Nam) ของ เทริน เตรีง มินห์ (Trần Trường Minh) และจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์วรรณกรรมเวียดนาม ค.ศ. 2012 จำนวน 100 เรื่อง จากนั้น วิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านดังกล่าว และเสนอผลการศึกษาระบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม พบความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษมากที่สุด จำนวน 54 เรื่อง ประกอบด้วยความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 31 เรื่อง ความเชื่อเรื่องของวิเศษ จำนวน 18 เรื่อง ความเชื่อสัตว์มีอำนาจวิเศษ จำนวน 16 เรื่อง และความเชื่อเรื่องมนุษย์มีอำนาจวิเศษ จำนวน 2 เรื่อง รองลงมาคือ ความเชื่อเรื่องการกลายร่างและหรือการเข้าสิง จำนวน 16 เรื่อง ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จำนวน 13 เรื่อง ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ จำนวน 7 เรื่อง ความเชื่อเรื่องความฝัน จำนวน 7 เรื่อง และความเชื่อที่พบน้อยที่สุดคือ ความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของ พิษพันธุ์ต่างๆ จำนวน 2 เรื่อง ส่วนนิทานที่ไม่พบความเชื่อประเภทใดๆ มีจำนวน 16 เรื่อง

การวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามทำให้เห็นถึงระบบความเชื่อของชาวเวียดนามเป็นอย่างดี เข้าใจถึงสภาพความเป็นอยู่และความต้องการพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในสังคม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของนิทานพื้นบ้านในด้านการถ่ายทอดแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเวียดนาม สืบทอดกันต่อมา

คำสำคัญ: นิทานพื้นบ้านเวียดนาม ความเชื่อ

Abstract

The purpose of this study was to examine the beliefs in 100 Vietnamese folktales collected in Tran Truong Minh's book named “100 Vietnamese folktales” and published by the Literature Publishing House of Vietnam in 2012. The findings were as follows: a belief in magic was found to exist in the greatest number with 54 tales. Belief in scared items appeared

¹ สาขาวิชาภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

² คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*Corresponding author; email: nguyenthanhthuynb91@gmail.com

in 31 tales. A belief in magical objects appeared in 18 others. A belief in magical animals appeared in 16 and a belief in magical people appeared in 2. Other beliefs included belief in the transformation or incarnation. This appeared in 16 tales. Beliefs in good deeds deserve good outcomes and bad deeds deserve bad outcomes appeared in 13 others. A belief in ghosts and revenants appeared in 7 tales and a belief in dreams appeared in 7. Less common beliefs were those related to the history of plants which appeared in 2 tales. There were 16 other tales that did not reflect any beliefs.

The analysis of the beliefs in Vietnamese folktales provides the opportunity to learn about the belief system of the Vietnamese people as well as to gain insights into the way of life of a society and the need for social role models. Reflects the important role of the folktales have played in transmitting the Vietnamese way of life from generation to generation.

Keywords: Vietnamese folktales, beliefs

บทนำ

นิทานเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีก รุ่นหนึ่ง นับได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในทุกระดับของสังคมตั้งแต่สังคมระดับสูงไปสู่ สังคมระดับชาวบ้านที่เดียว ดังที่ สติธ ธอมป์สัน (ม.ป.ป. อ้างอิงใน ประคอง นิมมานเหมินทร์, 2543: 1) กล่าวว่า

ในทุกสังคมนั้นมีการเล่านิทานและมีผู้กระหายอยากจะฟังนิทานอยู่เสมอเรื่องที่เราเล่ากันฟังอาจมี ลักษณะเป็นเรื่องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่นานนัก หรืออาจมีลักษณะเป็นตำนานเรื่องราวดึกดำบรรพ์ ผู้ฟัง นิทานชายหญิงต่างพอใจที่จะฟังเรื่องเล่าทุกชนิดเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน เพื่อชื่นชมในวีรกรรมของตัว ละคร เพื่อเป็นการปฏิบัติทางศาสนา หรือเพื่อกำจัดความเบื่อหน่ายในชีวิตประจำวัน

นิทานนับว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของท้องถิ่นซึ่งผู้เล่าได้นำเอาเรื่องราว ความเชื่อและเรื่องราว ต่าง ๆ ของสมัยที่ตนอยู่ ไปปะปนและแทรกไว้เสมอ ดังที่ ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2543) ได้ให้ความหมาย ของนิทานว่า หมายถึง เรื่องที่เล่ากันต่อๆ มาจากรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้แต่ง เช่น นิทาน เรื่องสังข์ทอง ปลาบู่ทอง เรื่องโสนน้อยเรือนงาม มีการเล่าสู่กันฟังจากปู่ย่าตายายของเรา พ่อแม่ของเรา รวมทั้งตัวเราเอง ไปจนถึงลูกหลานเหลนโหลนของเรา เป็นทอดๆ กันไปรุ่นแล้วรุ่นเล่า บางครั้งก็แพร่กระจายจาก ท้องถิ่นหนึ่ง เช่น นิทานเรื่องสังข์ทองอาจมีหลายสำนวนแล้วแต่ความทรงจำ ความเชื่อ อารมณ์ของผู้เล่าและ วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นจากความหมายของนิทานดังกล่าว

ในนิทานมักจะปรากฏความเชื่อต่างๆ ซึ่งเป็นความเชื่อของมนุษย์ที่มีอยู่ในจิตสำนึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งที่ มองเห็นและมองไม่เห็น แล้วมนุษย์ก็เกิดความกลัวจึงต้องพยายามไปหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งนั้น พระยาอนุมาน ราชชน (2502: 33) ได้กล่าวถึงมูลเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อไว้ว่า มีความธรรมดาอยู่อย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด หรือสิ่งไร ถ้ามีลักษณะที่ยังปกปิดเป็นเรื่องลึกลับอยู่ ไม่เผยออกให้ปรากฏให้เห็น เรื่องนั้นหรือสิ่งนั้นย่อมทำให้เกิดสงสัยอยากรู้ อยากเห็นยิ่งปิดบังมากเท่าใดก็เร้าใจยิ่งอยากรู้ อยากเห็นมากเท่านั้น เมื่อไม่สามารถจะรู้ได้เห็นได้

ก็ต้องใช้วิธีนี้เอา เตาเอาให้สะใจ ว่าคงจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ โดยอาศัยเปรียบเทียบกับสิ่งที่เห็นว่าใกล้เคียงกัน ตามที่ตนเองเคยรู้เคยเห็นมาก่อน หรือไม่ก็นึกเอาตามเรื่องราวที่มีกล่าว หรือบอกเล่าไว้ก่อน ถ้าเรื่องราวที่ได้รับบอกเล่าไปตรงกับอารมณ์ที่ต้องการจะเชื่ออยู่แล้ว ก็จะเชื่อทันที

ปัจจุบันเวียดนามเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีประวัติศาสตร์ ความเป็นมาอันยาวนาน ทั้งมีขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่งดงาม โดยเฉพาะนิทานพื้นบ้านเวียดนามมีจำนวนมากที่น่าสนใจ นอกจากนี้ให้เกิดความสนุกสนาน ความบันเทิง แต่ละเรื่องก็จะสอดแทรกคติเตือนใจและช่วยอบรมบ่มนิสัยให้เด็กกลายเป็นคนดี การศึกษานิทานพื้นบ้านทำให้เกิดความเข้าใจทางความคิดและขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชนชาตินั้นอย่างแท้จริง เพราะนิทานพื้นบ้านจะสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของประชาชนในสังคม ลักษณะทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยมและความเชื่อได้เป็นอย่างดี

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรมเช่นเดียวกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นนิทานพื้นบ้านเวียดนามส่วนใหญ่จะสะท้อนภาพสังคมเกษตรกรรมใช้แรงงานของครอบครัวเป็นหลัก ครอบครัวของเวียดนามจึงเป็นครอบครัวใหญ่ มีทั้งปู่ย่า พ่อแม่และลูกหลานอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ผู้ใหญ่มักถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านการเล่านิทานให้ลูกหลานฟังก่อนนอน นิทานจะมีทั้งคนดีและคนร้าย ผู้ใหญ่จะสอนลูกหลานว่าควรจะทำตามคนดี มิเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น จากนั้นผู้ใหญ่ก็สั่งสอนให้ลูกหลานดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม นอกจากนั้นนิทานยังเป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน เมื่อเด็กๆ ได้รับฟังจะเกิดความประทับใจและจดจำเรื่องราวที่ชอบไว้ สะสมมากขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ในที่สุดจึงกลายเป็นคนถ่ายทอดนิทานเหล่านั้นไปสู่เด็กๆ รุ่นต่อไป จึงทำให้นิทานได้รับการสืบทอดกันมาหลายชั่วคน

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนามได้รวมตัวกันเป็นสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน เกิดการรวมกลุ่มเป็นชุมชนเดียวทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญเพื่อต่อสู้อัฒกตันในเวทีโลกในนามกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีสามเสาหลักคือ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ดังนั้นนิทานพื้นบ้านจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านได้รู้จักและเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนมากขึ้นโดยเฉพาะประเทศเวียดนาม ปัจจุบันนี้ประเทศไทยกับประเทศเวียดนามมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดทางสังคมขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และเศรษฐกิจอย่างมาก การทำความเข้าใจระบบความเชื่อ ความคิด ค่านิยม และการดำเนินชีวิตของชาวเวียดนาม จะเป็นประโยชน์แก่การสร้างสัมพันธภาพระหว่างสองประเทศได้ดี

สำหรับการศึกษาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านเวียดนาม เคยมีงานวิจัยหลายฉบับที่น่าสนใจ ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นบ้านของ ดิง ซา ขานห์ (Dinh Gia Khanh, 1998) และผลงานวิจัยศึกษาลักษณะนิทานพื้นบ้านของประเทศเวียดนามโดยใช้กฎของ เอกเซล โอลริค (Axel Olrik) ของ เจือง ถิ หั่ง (2554) เป็นต้น ในการศึกษาพื้นบ้านที่ผ่านมานั้นมักเน้นการศึกษาตัวบทนิทาน เช่น เนื้อเรื่อง ที่มา ประเภทของนิทานพื้นบ้านหรือลักษณะนิทานพื้นบ้านของประเทศเวียดนามโดยใช้กฎของ เอกเซล โอลริค ส่วนเรื่องความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไม่ค่อยได้กล่าวถึง ด้วยสาเหตุดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามเพื่อสะท้อนให้เห็นความเชื่อในด้านต่างๆ เช่น ความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษ

ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ ความเชื่อเรื่องความฝัน ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อเรื่องกลับชาติมาเกิดใหม่ ความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่างๆ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกันของประชาคมอาเซียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อกลาง

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม จากการรวบรวมนิทานพื้นบ้านเวียดนามในหนังสือชื่อ “100 เรื่อง นิทานพื้นบ้านเวียดนาม” (100 truyện cổ tích Việt Nam) ของ เตรี๋น เตรี๋ง มินห์ (Trần Trường Minh) จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์วรรณกรรมเวียดนาม ค.ศ. 2012 จำนวน 100 เรื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ผู้วิจัยจึงศึกษาและวิเคราะห์ความเชื่อโดยใช้หลักเกณฑ์การจำแนกความเชื่อของ เสน่หา บุนยรักษ์ (2527: 226-227) และได้แบ่งความเชื่อไว้ 9 ประเภท ดังนี้ คือ

ความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษ

- 1.1 ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- 1.2 ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ
- 1.3 ความเชื่อเรื่องความฝัน
- 1.4 ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
- 1.5 ความเชื่อเรื่องการกลายร่างและหรือการเข้าสิง
- 1.6 ความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่าง ๆ
- 1.7 ความเชื่อเรื่องของวิเศษ
- 1.8 ความเชื่อมนุษย์มีอำนาจวิเศษ
- 1.9 ความเชื่อเรื่องสัตว์มีอำนาจวิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

ในขั้นรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม มีวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 รวบรวมนิทานพื้นบ้านของชาวเวียดนาม ซึ่งรวบรวมขึ้นโดย เทริน เตรีง มินห์ (Trần Trùng Minh) ในหนังสือชื่อ “100 เรื่อง นิทานพื้นบ้านเวียดนาม” (100 truyện cổ tích Việt Nam) จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์วรรณกรรมเวียดนาม ค.ศ. 2012 จำนวน 100 เรื่อง

1.2 แปลนิทานพื้นบ้านเวียดนาม จำนวน 100 เรื่อง จากภาษาเวียดนามเป็นภาษาไทยโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านภาษาไทยและภาษาเวียดนามเป็นผู้ตรวจทาน ผศ. ดร. นงลักษณ์ ใจฉลาด และอาจารย์ เงิน เก็ม ฑู (Tran Cam Tu)

1.3 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน

1.4 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม มีวิธีการและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 คัดเลือกนิทานที่ปรากฏความเชื่อจากหนังสือชื่อ “100 เรื่อง นิทานพื้นบ้านเวียดนาม” (100 truyện cổ tích Việt Nam) ของ เทริน เตรีง มินห์ (Trần Trùng Minh)

2.2 วิเคราะห์ความเชื่อจากนิทานพื้นบ้านเวียดนามหลักเกณฑ์การจำแนกความเชื่อ 6 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษ ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ ความเชื่อเรื่องความฝัน ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อเรื่องการกลายร่างและหรือการเข้าสิง และความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่าง ๆ

3. ขั้นสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สำหรับขั้นสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล มีวิธีการและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 สรุปผลการวิจัย

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

3.3 ข้อเสนอแนะ

4. เสนอผลการศึกษาวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม มีความเชื่อ 6 ประเภท ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษ หมายถึง สิ่งซึ่งส่งผลให้มนุษย์เคารพ นับถือ และยอมรับในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษนี้สามารถทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่า ชาวเวียดนามในสมัยเริ่มก่อสร้างชาติมีความเชื่อที่ผูกพันกับธรรมชาติซึ่งเชื่อว่าในแต่ละที่นั้นมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายหรือสิ่งเหนือธรรมชาติสิงสถิตย์อยู่ ซึ่งสามารถลดบันดาลให้ประสบสุขหรือประสบความทุกข์ยากได้ ความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม จำนวน 54 เรื่อง สามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องของวิเศษ ความเชื่อเรื่องมนุษย์มีอำนาจวิเศษ และความเชื่อสัตว์มีอำนาจวิเศษ

1.1 ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์พบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 31 เรื่อง คือ ตำนานทะเลสาบคืนดาบ ตำนานทะเลสาบบาเบ่ ตำนานภูเขาเผ็ดคือ ตำนานภูเขาด่านเวียน ตำนานมนุษย์ผู้เป็นพญาของสรรพสัตว์ ตำนานต้น“เนว”ในวันขึ้นปีใหม่ ตำนานกระปุกปูน ตำนานเข็มขัด ตำนานปีปาก ตำนานนกตุหู ตำนานแมงอีฮูน ตำนานคางคก ตำนานพระราชวังโก่ลวากลุ่มมังกร หลานนางฟ้า เซินติง – ถู่ติง เจ้าหญิงเหลียวแห่ง ตำนานจื่อต่งคือ ตำนานແກ່ແຂງ นางเต็มและนางก้าม ต้นไม้ร้อยปล้อง จิวลาง จุกเหนือ ตีอกทักพบเทพธิดา ตูเอวียน ตำนานสิบแปดอรหันต์ของเทียนก็ต้องคืนให้เดี่ย วิญญาณของเงือกบาสลับร่างกายของพ่อค้าขายหมู เทพเจ้าเตาไฟ คางคกฟื่องมหาเทพ ตามดงผู้กล้าหาญ ชายหนุ่มผู้ซี้เกียจ และมนุษย์แต่งงานกับเทพธิดา

จากความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถแบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าและสาวก ความเชื่อเกี่ยวกับเทวดา ความเชื่อเกี่ยวกับภูษานาคหรือพญาไต่บาดาล และความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าป่า เจ้าเขา และเจ้าที่

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าและสาวก ตำนานภูเขาเผ็ดคือเป็นเรื่องของพระบวชใหม่ 4 รูป ไปพบพระพุทธเจ้าเพื่อขอเป็นสาวก แต่มีแค่พระบวชใหม่รูปหนึ่งได้สำเร็จและกลายเป็นพระแม่กวนอิม มีเวทมนตร์กำจัดพวกวิญญาณเลวร้าย และปกป้องคุ้มครองคนดี มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
...Phật bà có nhiều phép lạ để trị bọn âm binh quấy nhiễu, giữ gìn phúc lành cho muôn dân...	...พระแม่กวนอิมมีมีอิทธิฤทธิ์สามารถกำจัดพวกวิญญาณร้ายที่มาก่อเรื่องวุ่นวาย เพื่อมอบความสุขให้ชาวบ้าน...

(Trần Trường Minh, 2012, trang 19)

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับพระแม่กวนอิมปกป้องคุ้มครองคนดีโดยใช้อิทธิฤทธิ์อันเป็นอำนาจวิเศษกำจัดพวกวิญญาณชั่วที่ต้องการทำลายมนุษย์ เพื่อช่วยมนุษย์ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

1.2 ความเชื่อเรื่องของวิเศษพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 18 เรื่อง คือ ตำนานทะเลสาบคืนดาบ ตำนานภูเขาหงูแห่ง ตำนานภูเขาด่านเวียน ตำนานปุลมสาว่าง ตำนานต้นจูดง ตำนานพระราชวังโก่ลวากลุ่มถู่ – หมี่เจิว เซินติง – ถู่ติง ตำนานจื่อต่งคือ นายพรานกับแม่จั่ง เจ้าชายขาม สามหนุ่มผู้เก่ง ครอบงำ

วิเศษ เด็กชายผู้ยากจนกับกล่องไฟวิเศษ ชายหนุ่มดัมบริ ลูกน้ำเต้าประหลาด ไม่เท่าหัวเป็นหัวตาย และกล่องหน้าเป็นหน้าตาย

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องของวิเศษ ตำนานจ๋องถู่ย – หมี่เจิวเป็นเรื่องของเจ้าหญิงหมี่เจิวไม่รู้ตัวจึงเอาความลับของพระมหากษัตริย์ไปบอกศัตรู พระมหากษัตริย์มีของวิเศษ มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
Sau khi đã giúp An Dương Vương xây loa thành, thần Kim Quy cho An Dương Vương một cái móng của mình để làm lẫy nỏ mà giữ thành. Theo lời dặn, nỏ có cái lẫy làm bằng móng chân thần sẽ là chiếc nỏ bắn trăm phát trăm trúng và chỉ một phát có thể giết được hàng nghìn quân giặc...	หลังจากที่ช่วยอาณาจักรสร้างพระราชวังเสร็จ เทวดาเต่าก็มอบเล็บของตนเล็บหนึ่งให้อานเซียงเวียงเพื่อทำหน้าที่ปกป้องพระราชวัง ตามคำสั่งของเทวดาเต่า ลูกดอกมีหน้าไม้ทำจากเล็บของเทวดาเต่าจะเป็นหน้าไม้ที่สามารถยิงได้ร้อยครั้งและครั้งเดียวก็สามารถฆ่าศัตรูได้หลายพันคน...

(Trần Trường Minh, 2012, trang 145)

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับหน้าไม้วิเศษที่สามารถยิงศัตรูและครั้งเดียวก็ฆ่าศัตรูได้หลายพันคน

1.3 ความเชื่อเรื่องมนุษย์มีอำนาจวิเศษพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 2 เรื่อง คือ ตำนาน แถกแซง และพระราชอาเฮว

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องมนุษย์มีอำนาจวิเศษ ตำนานแถกแซงเป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งมีอำนาจวิเศษ สามารถกำจัดพวก ยักษ์ร้ายเพื่อช่วยเหลือชีวิตเจ้าหญิง มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
...Nửa đêm, giữa khu rừng rậm, bỗng gió thổi cây rung, không khí lạnh buốt, trần tinh hiện ra, giờ vượt nhẹ nanh, hà hơi tóe lửa, sấn đến định ăn thịt Thạch Sanh. Thạch Sanh bình tĩnh, hóa phép đánh nhau với trần tinh, hồi lâu thì yêu quái bị giết chết, hóa ra một con rắn lớn. Thạch Sanh chặt lấy đầu mang về...	...ตอนเที่ยงคืน ณ กลางป่าลึก ทันใดนั้นมีลมมาอย่างแรง อากาศหนาวเย็น งูเหลือมปรากฏตัวในร่างของปีศาจ อ้าปากแยกเขี้ยวฟันไฟจากปาก ออกมาเป็นสีแดง แล้วทำท่าอยากกินแถกแซง แถกแซงใจเย็น และใช้เวทมนตร์เพื่อจัดการกับ ปีศาจ การต่อสู้เป็นเวลานาน ปีศาจนั้นถูกแถกแซงฆ่าตาย แล้วก็กลายเป็นงูเหลือมตัวใหญ่ แถกแซงจึงตัดหัวงูเหลือมแล้วลากกลับบ้าน...

(Trần Trường Minh, 2012, trang 183)

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับแถกแซงเป็นชายหนุ่มคนหนึ่งมีความกล้าหาญ และมีอำนาจวิเศษ เขาจึงสามารถต่อสู้กับพวกปีศาจที่ปรากฏตัวในโลกมนุษย์ทำสิ่งเลวร้ายกับชาวบ้าน

1.4 ความเชื่อสัตว์มีอำนาจวิเศษพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 16 เรื่อง คือ ตำนานทะเลสาบคืนดาบ ตำนานภูเขาหงูแห่ง ตำนานยุ่ง ปลิง และทาก ตำนานตันจุง ตำนานพระราชวังโก้วลา จ่องถู่ย- หมี่เจิว ตันมะเฟื่อง สิบแปดอรหันต์ เสาะเสื่อ คางคกฟ่องมหาเทพ ลูกเขยเสื่อ สาวน้อยแต่งงานกับงูเหลือม ตำนานการสร้างไฟ ตามหาแม่ หนุมร้างหมู และสองยายหลานกับปลาตุ๊กวิเศษ

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องสัตว์มีอำนาจวิเศษ ตำนานสองยายหลานกับปลาตุ๊กวิเศษเป็น เรื่องของสองยายหลานได้รับความช่วยเหลือจากปลาตุ๊กวิเศษ มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
...Ngày hôm sau, cậu bé lại ra thăm cá, cậu hoảng sợ, con cá hôm nay to lạ thường. Con cá to bằng con trâu mộng. Cậu bé toan bỏ chạy thì cá nói: “Đừng sợ, cậu bé cứ trèo lên lưng tôi, cùng tôi bơi ra biển. Cậu sẽ có nhiều quần áo đẹp, nhiều ngọc ngà châu báu”...	...วันต่อไป เด็กชายก็มาเยี่ยมปลาตุ๊ก เขาตกใจและกลัวมากเมื่อเห็นปลาตุ๊กโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ปลาตุ๊กใหญ่เท่ากับควายอ้วนตัวหนึ่ง เขาคิดจะรีบหนีไป แต่ปลาตุ๊กก็พูดกับเขาว่า “อย่ากลัวนะ ให้เจ้าปีนขึ้นบนหลังข้า ข้าจะพาเจ้าไปทะเล แล้วเจ้าจะได้เสื้อผ้าสวยงาม และเพชรนิลจินดา มาก ๆ”...

(Trần Trường Minh, 2012, trang 456)

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับปลาตุ๊กวิเศษที่สามารถพูดภาษามนุษย์ได้และสามารถพาคนไปหาทรัพย์สินมีค่าที่ทะเล

2. ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ หมายถึง สิ่งที่ส่งผลให้มนุษย์เคารพ นับถือ และปฏิบัติตามเกี่ยวกับภูตผีปีศาจอันเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายที่มามีร้ายมนุษย์ ทำให้มนุษย์เดือดร้อน ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจนี้สามารถทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่า ตั้งแต่คนเวียดนามนับถือผีผาง ภูตผีปีศาจร้ายปรากฏตัวขึ้นในโลกมนุษย์เพื่อทำร้ายคนเวียดนาม ซึ่งทำให้คนเวียดนามกลัว แล้วต้องนับถือ บูชาภูตผีปีศาจนั้น ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 7 เรื่อง คือ ตำนานภูเขาเผ็ดตือ ตำนานตัน“เนว”ในวันขึ้นปีใหม่ ตำนานปีปาก ตำนานยุ่ง ปลิง และทาก ตำนานพระราชวังโก้วลา ลูกมังกร หลานนางฟ้า และตามดงผู้กล้าหาญ

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ ตำนานต้น“เนว”ในวันขึ้นปีใหม่เป็นเรื่องของพระพุทธเจ้าช่วยเหลือมนุษย์กำจัดพวกปีศาจร้าย มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
<p>Ngày xưa đất nước bị loài quỷ chiếm đoạt. Người chỉ được ăn nhờ ở đậu và làm ruộng đất của quỷ. Người muốn làm điều gì đều phải chờ lệnh của quỷ. Có miếng ngon, người phải biếu quỷ trước. Quỷ đối với người ngày càng tồi tệ. Mỗi năm chúng lại tăng gấp đôi, gấp ba số của cải người phải cống nạp. Cuối cùng chúng bắt người phải chấp nhận thế lệ do chúa quỷ đặt ra là: “Ăn ngon cho gốc”...</p> <p>(Trần Trường Minh, 2012, trang 34)</p>	<p>กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ที่ดินของมนุษย์ถูกพวกปีศาจยึดไปหมด มนุษย์จึงเป็นฝ่ายต้องไปขอที่อาศัยและรับจ้างทำไร่ ทำนาให้กับพวกปีศาจ มนุษย์อยากทำอะไรก็ต้องขออนุญาตกับพวกปีศาจ ถ้ามีอาหารที่อร่อย มนุษย์ก็ต้องมอบให้ปีศาจก่อน พวกปีศาจนั้นนับวันก็ยิ่งเอาเปรียบมนุษย์มากขึ้น พระยาปีศาจก็ออกกฎว่า “ปีศาจจะได้กินยอด ส่วนมนุษย์ก็กินโคน” ให้มนุษย์ทำตามกฎนั้น...</p>

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีปีศาจร้ายที่ปรากฏตัวขึ้นในโลกมนุษย์เพื่อทำร้ายมนุษย์โดยการตั้งกฎแล้วบังคับมนุษย์ทำตาม

3. ความเชื่อเรื่องความฝัน หมายถึง เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่คนเห็นได้ตอนนอนหลับ ถ้าฝันดีก็หวังว่าจะโชคดีมีสุข ถ้าฝันร้ายก็จะหาวิธีแก้ฝัน ความเชื่อเรื่องความฝันนี้สามารถทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่าคนเวียดนามเชื่อเรื่องความฝันว่าเป็นกลางบอกเหตุหรือทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดในอนาคต ความเชื่อเรื่องความฝันพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 7 เรื่อง คือ ตำนานแบ็งจิ่ง แบ็งส้อย ตูเอวียน หลึงตาฟาง ม้าดาบอดและชายต่อกระดูก ตาซังเคลือบปราบ ติดหนีเหมือนพระยาโจ่ม บทเรียนจากการอดแค้น และมนุษย์แต่งงานกับเทพธิดา

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องความฝันตำนานตุ๋เอวี่ยนเป็นเรื่องของนักเรียนยากจนคนหนึ่งฝันเห็น
เทวดาท่านหนึ่งปรากฏตัวขึ้นและบอกทางไปหาหญิงสาว มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
<p>...Một đêm, trong giấc ngủ Tú Uyên mơ thấy có một vị thần hiện ra và bảo với chàng sáng mai hãy đến cầu Đông, chàng sẽ biết tin về người con gái đó. Hôm sau, nhớ lại giấc mơ đêm qua, Tú Uyên vội đi đến cầu Đông. Chàng đi mãi mới gặp một ông già bán tranh, ông già mời chàng mua một bức tranh Tố Nữ. Khi Tú Uyên mở ra thì thấy hình dạng người Tố Nữ trong tranh giống hệt người con gái mà mình đang ngóng đợi. Chàng liền mua bức tranh đó đem về nhà treo ở cạnh giường..</p> <p>(Trần Trường Minh, 2012, trang 228)</p>	<p>...คืนหนึ่ง ในความฝันของตุ๋เอวี่ยน เขาเห็นเทวดาท่านหนึ่งปรากฏตัวขึ้นและบอกกับเขาว่า เช้าวันรุ่งขึ้นจงมาสะพานตะวันออก แล้วจะได้ข่าวเกี่ยวกับสาวสวยคนนั้น วันรุ่งขึ้นตุ๋เอวี่ยนรีบไปที่สะพานนั้น และมีผู้ชายขายภาพผู้หญิงเชิญเขาซื้อภาพสาวงาม ภาพหนึ่ง เมื่อเปิดมาดูเขาก็เห็นรูปของสาวสวยคนนั้น เขาจึงซื้อและเอาแขวนที่ใกล้เตียงนอน...</p>

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับความฝันที่บอกถึงเหตุการณ์ดีที่จะเกิดขึ้นปรากฏผ่านความฝันถึงเทวดามาชี้ทางให้ชายหนุ่มไปหาหญิงสาว

4. ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หมายถึง การกระทำดีจะได้ผลดี มีความสุข และ ความเจริญ ส่วนการกระทำชั่วจะได้ผลชั่ว มีความเดือดร้อนและความทุกข์ทั้งกายและใจ ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชื่อนี้สามารถทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่า คนเวียดนามเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมยุคธรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าทำดีจะมีผลดีตอบแทน แต่ถ้าทำเรื่องชั่วร้ายก็จะมีสิ่งที่ไม่ดีร้ายกลับมา ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเป็นพลังผลักดันให้ทุกคนสร้างความดีงาม ความบริสุทธิ์ และความดีงามจะชนะความชั่วร้ายอยู่เสมอ ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเป็นหลักคำสอนที่สำคัญของพระพุทธเจ้า เป็นพื้นฐานของหลักจริยธรรมของพุทธศาสนา ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว พบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 13 เรื่อง สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 ความเชื่อเรื่องทำชั่วได้ชั่วพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 5 เรื่อง คือ ตำนานนกคาคาเด็กชาย ผู้ยากจนกับขวิดยาพิษ สดางค์หว่านหลิก เลือกเพื่อนคู่หู และนกฮูกทำไม่ต้องหากินตอนกลางคืน

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องทำชั่วได้ชั่ว ตำนานนกฮูกทำไมต้องหากินตอนกลางคืนเป็นเรื่องของนกฮูกตัวหนึ่งเจ้าเล่ห์ โลก และชอบทำร้ายผู้อื่น นกฮูกจึงได้รับโทษที่ตนเคยสร้างไว้ มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
<p>...Cú già bị trói dẫn tới phơi trần bộ mặt gian ác, tham lam hại bạn, nó đã phải nhận hình phạt thích đáng. Mắt cú từ ngày ấy vàng kè vì bị đóng đinh, cổ bị bẻ nên lúc nào cũng bị lệch. Vì xấu hổ với bạn bè nên Cú không dám đi kiếm ăn ban ngày...</p> <p>(Trần Trường Minh, 2012, trang 444)</p>	<p>...นกฮูกแก่ถูกมัดตัว แล้วถูกพาตัวไปให้พวกสัตว์ตัวอื่นได้เห็นใบหน้าที่เจ้าเล่ห์ โลก และชอบทำร้ายผู้อื่น นกฮูกก็ได้รับโทษที่มันสร้างไว้อย่างสาสม จากนั้นตาของนกฮูกถูกตอกตะปูเข้าที่ตาทำให้ตามีสีเหลืองเข้ม ถูกปิดคอหักจึงเอียงตลอดเวลา นกฮูก อับอายเพื่อนๆ จึงไม่กล้าออกหากินตอนกลางวัน...</p>

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับทำชั่วได้ชั่ว การกระทำชั่วของนกฮูกได้รับความทุกข์ทั้งร่างกายและจิตใจ

4.2 ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 8 เรื่อง คือ ตำนานແຂງແຂງ ตันมะเฟือง หญิงตาฟาง ม้าตาบอดและชายต้อกระจก โกลกเหมือนนายกล้วย คนตายแล้วฟื้น สองยายหลานกับปลาตุ๊กพิเศษ ของเทียนก็ต้องคืนให้เดี่ย และราชาผีตาซ

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ตำนานແຂງແຂງเป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งมีอำนาจวิเศษ สามารถกำจัดพวกยักษ์ร้ายเพื่อช่วยเหลือชีวิตเจ้าหญิง เขาได้แต่งงานกับเจ้าหญิง ส่วนแม่ลูกสองคนหนีโงงเคยทำผิดไว้จึงได้รับโทษอย่างทรมานจากฟ้า มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
<p>...Vua truyền lệnh bắt giữ mẹ con Lý Thông, và giao cho Thạch Sanh được toàn quyền xử định. Thạch Sanh thương tình, cho hai mẹ con Lý Thông trở về làng cũ, nhưng dọc đường hai mẹ con gặp trận mưa dông và cả hai đều bị sét đánh chết. Liên sau đó, vua cho Thạch Sanh kết hôn cùng công chúa... Vua liền làm lễ nhường ngôi cho Thạch Sanh...</p> <p>(Trần Trường Minh, 2012, trang 186)</p>	<p>...กษัตริย์ให้ແຂງແຂງพิจารณาเองเพื่อตัดสินลงโทษ แม่ลูกสองคนหนีโงง แຂງແຂງให้พวกเขากลับบ้าน ทำมาหากิน ระหว่างทางมีฝนตกหนักมาก ทั้งสองก็โดนฟ้าผ่าเสียชีวิต หลังจากนั้นกษัตริย์ให้ແຂງແຂງสมรสกับพระธิดาแล้วก็ได้ครองราชย์ต่อจากพระราชอา...</p>

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การกระทำดีของແຂງແຂງได้รับผลดีตอบแทน มีทั้งความสุขและความเจริญ ส่วนการกระทำชั่วของแม่ลูกสองคนหนีโงงได้ผลชั่วทันทีโดนฟ้าผ่าเสียชีวิต

5. ความเชื่อเรื่องการกลายร่างและหรือการเข้าสิง หมายถึง การกลายร่างและหรือการเข้าสิงเป็นได้ทั้งสัตว์ ก้อนหิน พืช และในรูปแบบต่าง ๆ ความเชื่อเรื่องการกลายร่างและหรือการเข้าสิงนี้สามารถทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่า คนเวียดนามเชื่อว่า เมื่อคนตายอย่างที่น่าสงสาร หรือทรมาน พวกเขาจะกลายร่างเป็นสัตว์ พืช หรือสิ่งที่ไม่มีชีวิต หรือเข้าสิง ความเชื่อเรื่องการกลายร่างและหรือการเข้าสิงพบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 16 เรื่อง สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 ความเชื่อเรื่องการกลายร่างปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้านเวียดนามมีจำนวน 15 เรื่อง ได้แก่ ตำนานปลุมสาจ่าง ห้าไหทองคำ ตำนานนกคาคา ตำนานนกแก้ว ตำนานนกต้อย ตำนานมันสำปะหลัง ตำนานนก “นัมเจิวเสาโกด” และนก “บัตโกจ้อยโกด” ตำนานหิ้งห้อย ตำนานตัวหมอนไหม นางเต็มและนางก้าม ตำนานควายไม่มีฟันบน ตำนานหมากพลู ตำนานก้อนหินห่องฟู นางโตถิ และตำนานดาวประจำเมืองและดาวรุ่งพุ่งฟ้า จากความเชื่อเรื่องการกลายร่างสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อเรื่องการกลายร่างเป็นสัตว์ ความเชื่อเรื่องการกลายร่างเป็นพืช และความเชื่อเรื่องการกลายร่างเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องการกลายร่าง ตำนานนกคาคาเป็นเรื่องของพ่อเลี้ยงโหดร้ายคนหนึ่งทำหลายวิธีเพื่อให้ลูกเลี้ยงตาย เมื่อลูกเลี้ยงตายก็กลายเป็นนก มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
<p>...Đôi quá, nó cầm bát cát chạy khắp nơi và kêu lên: “Bố đừng ơi! Bát cát quả cà! Bát cát quả cà”. Nhưng tiếng kêu của nó chỉ làm cho mấy con chim rừng giạt mình bay lên. Rồi thằng bé chết, hóa thành chim đã đã, luôn kêu lên những tiếng: “Bát cát quả cà! Bát cát quả cà”...</p> <p>(Trần Trường Minh, 2012, trang 86)</p>	<p>...เขาหิวมากจึงถือถ้วยทรายนั้นวิ่งไปเรื่อย ๆ และร้องขึ้นมาว่า “พ่อเลี้ยงจ๋า บ้าดก้าตกว่าก่า บ้าดก้าตกว่าก่า” (ถ้วยทรายลูกมะเขือ) แต่เสียงร้องไห้ของเขาทำให้พวกนกตกใจจึงรีบบินไป จากนั้นเด็กชายก็เสียชีวิตไปกลายเป็นนกคาคา แล้วร้องคำว่า “บ้าดก้าตกว่าก่า” เสมอๆ...</p>

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเรื่องการกลายร่างเป็นสัตว์ซึ่งเด็กชายเมื่อตายแล้วก็ได้กลายเป็นนกชนิดหนึ่งชื่อว่านกคาคา

5.2 ความเชื่อเรื่องการเข้าสิงปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้านเวียดนามมีจำนวน 1 เรื่อง คือ ตำนานเจียงจี

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเรื่องการเข้าสิง ตำนานเจียงจีเป็นเรื่องของชายหนุ่มขายปลาชื่อ เจียงจี เสียงร้องเพลงของเขา ไพเราะมาก ทำให้สาวสวยคนหนึ่งหลงรัก แต่นางรังเกียจความจนซึ่งทำให้เจียงจีเจ็บใจแล้วฆ่าตัวตายแล้วเข้าสิงกับต้นยูคาลิปตัส มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
...Hát xong, chàng nhảy xuống sông tự vẫn. Đó là câu hát cuối cùng trong đời chàng. Trương Chi chết, nhưng hồn chàng nhập vào cây gỗ bạch đàn...	...ร้องเพลงเสร็จแล้ว เจียงจีกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย เสียงร้องเพลงนั้นคือเสียงร้องเพลงสุดท้ายของเขา เมื่อเจียงจีตาย วิญญาณของเขาเข้าสิงกับต้นยูคาลิปตัสที่จมอยู่ในน้ำ...
(Trần Trường Minh, 2012, trang 111)	

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับการเข้าสิง ชายหนุ่มเจียงจีเมื่อตายแล้วก็เข้าสิงกับต้นยูคาลิปตัส

6. ความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่างๆ หมายถึง ที่มาของพืชพันธุ์ต่างๆ ความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่างๆ นี้สามารถทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่า คนเวียดนามเชื่อว่าพืชพันธุ์จะมีชื่อเรียกหรือที่มา และยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่างๆ พบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจำนวน 2 เรื่อง คือ ตำนานแดงโม และตำนานต้นข้าว

ตัวอย่างที่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่างๆ ตำนานต้นข้าวเป็นเรื่องของสามีภรรยาคนหนึ่งออกเดินทางไปหาอาหาร ในที่สุดพวกเขาก็ได้พบต้นข้าว แล้วทั้งสองก็เผยแพร่การปลูกข้าวให้ชาวบ้าน มีข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาษาเวียดนาม	แปลเป็นภาษาไทย
...Hai vợ chồng kể lại cách làm sinh sống làm ăn của mình trong mấy năm qua ở vùng rừng nọ và đưa cho mọi người những hạt vàng làm giống. Mọi người cảm ơn hai vợ chồng tốt bụng đã giúp may tìm được loại hạt vàng ăn thay rau rừng lại còn lấy được giống cho mọi người cùng trồng. Hạt vàng đó chính là hạt lúa ngày nay.	...คู่สามีภรรยาเล่าเรื่องทำมาหากินในช่วงเวลาที่อยู่ในป่าให้ชาวบ้านฟัง และพวกเขาเอาเมล็ดสีเหลืองแจกให้ทุกคนปลูก ชาวบ้านขอขอบคุณคู่สามีภรรยาใจดีที่ช่วยเหลือไว้ ชาวบ้านจะมีอาหารกินแทนที่จะกินผักในป่า เมล็ดสีเหลืองนั้นคือเมล็ดข้าวเปลือก
(Trần Trường Minh, 2012, trang 130)	

จากข้อความข้างต้นแสดงถึงความเชื่อความเป็นมาของต้นข้าวซึ่งตามประวัติศาสตร์ สามีภรรยาคนหนึ่งได้พบต้นข้าวที่มีเมล็ดสีเหลือง แล้วมนุษย์ก็สามารถกินแทนผักได้

การวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม เป็นการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ได้วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านเวียดนามจากหนังสือชื่อ “100 เรื่อง นิทานพื้นบ้านเวียดนาม” (100 truyen cổ tích Việt Nam) ของ เทริน เตรีง มินห์ (Trần Trùng Minh) พบความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษมากที่สุด เพราะมาตั้งแต่คนเวียดนามมีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติแล้วเคารพต่อธรรมชาติ คนเวียดนามก็เชื่อในธรรมชาติมีเทวดา พญานาค เจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าที่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ตลอดจนวิญญาณต่าง ๆ ที่คอยรักษาและคุ้มครองมนุษย์อยู่ จึงเป็นผลให้ชาวเวียดนามมีการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพ นับถือ เพื่อขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้นช่วยเหลือ ปกป้องคุ้มครองคนดี และลงโทษผู้ที่กระทำความผิดหรือ ทำความชั่ว ทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสงบ ความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษจำนวน 54 เรื่อง ประกอบด้วยความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์จำนวน 31 เรื่อง ความเชื่อเรื่องของวิเศษจำนวน 18 เรื่อง ความเชื่อสัตว์มีอำนาจวิเศษจำนวน 16 เรื่อง และความเชื่อเรื่องมนุษย์มีอำนาจวิเศษจำนวน 2 เรื่อง รองลงมาคือ ความเชื่อเรื่องการกลายร่างและหรือการเข้าสิง 16 เรื่อง ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จำนวน 13 เรื่อง ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ จำนวน 7 เรื่อง ความเชื่อเรื่องความฝัน จำนวน 7 เรื่อง และ ความเชื่อที่พบน้อยที่สุดคือ ความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่างๆ จำนวน 2 เรื่อง ส่วนนิทานที่ไม่พบความเชื่อประเภทใดๆ มีจำนวน 16 เรื่อง

อภิปรายผล

นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ที่ได้รับการสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อใช้เป็นสิ่งบันเทิงให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และนิทานยังเป็นเครื่องมือในการสั่งสอนรุ่นหลังให้ซื่อคิดและซื่อเตือนใจด้วย

จากการวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม พบความเชื่อเรื่องอำนาจวิเศษมากที่สุด ประกอบไปด้วย ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องของวิเศษ ความเชื่อสัตว์มีอำนาจวิเศษ และความเชื่อเรื่องมนุษย์มีอำนาจวิเศษ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของเวียดนาม มีพื้นที่ประมาณ 3 ใน 4 ของประเทศ ประกอบไปด้วยป่าและภูเขา มีที่ราบลุ่มเป็นส่วนน้อยจึงทำให้ชาวเวียดนามมีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติและพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิต ชาวเวียดนามจึงให้ความเคารพต่อธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับวันกวาง (Vân Quang, 2009: 9) ที่กล่าวถึงชาวเวียดนามไว้ว่า ในสมัยโบราณ คนเวียดนามดำรงชีวิตโดยการล่าสัตว์และเก็บพืชผลและอาศัยกับธรรมชาติ แม้ว่าธรรมชาติส่งเสริมอาหารให้มนุษย์เสมอๆ แต่ธรรมชาติก็คุกคามต่อชีวิตของมนุษย์ด้วย เพื่อความอยู่รอดและการเจริญเติบโต ชาวเวียดนามจึงเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจวิเศษ ศักดิ์สิทธิ์ เทวดา พญานาคทั้งหลายที่สามารถควบคุมและป้องกันมนุษย์จากสิ่งที่อันตราย ซึ่งคนเวียดนามจะนับถือและบูชาเรื่องอำนาจวิเศษและเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากเป็นอันดับแรก

สำหรับความเชื่อเรื่องกลับชาติมาเกิดใหม่นั้น สมัยก่อนชาวเวียดนามเชื่อว่า คนเราเมื่อตายแล้ว ก็เกิดอีกได้ ไม่ว่าจะเกิดเป็นมนุษย์ สัตว์ พืชพันธุ์ หรือสิ่งที่ไม่มีชีวิตได้ทั้งสิ้น แต่ต้องคู่สิ่งที่เราเคยกระทำมาก่อน ถ้าชาติที่แล้วเราเป็นคนดี ทำความดี มีความเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อเกิดมาใหม่จะมีชีวิตที่สบายและมีความสุข แต่ถ้าชาติที่แล้วเรากระทำความผิด โทษร้ายกับผู้อื่น หรือทำความชั่ว เมื่อตายไปแล้ว ชาติหน้าจะได้เกิดมาใหม่จึงต้อง

รับผลกระทบแห่งความทุกข์ ดังที่ ทินห์ เหงียน ตาง (Thich Nguyễn Tang, 2001: 3) กล่าวไว้ว่า เมื่อคนตายแล้ว จะเกิดใหม่อีกครั้ง และรับกรรมดีหรือชั่วจากชาติที่แล้ว

ส่วนความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วที่ปรากฏอยู่ในนิทานเวียดนามว่า การกระทำดีจะได้ผลดี มีความสุขและความเจริญ ส่วนการกระทำชั่วจะได้ผลร้ายตอบแทน มีความทุกข์ทั้งกายและใจ ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ช่วนิทานเวียดนามในอดีตยังคงมีอิทธิพลต่อคนในยุคปัจจุบัน เป็นการปลูกฝังและสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมให้แก่คนรุ่นหลัง ดังที่ ทึก โทง หลัก (Thích Thông Lạc, 2013: 10) กล่าวว่า กฎแห่งกรรม ยุติธรรมเสมอ เมื่อคนเราทำดี เราจะมีผลดีเป็นการตอบแทน แต่ถ้าเราสร้างเรื่องชั่ว เลวร้าย เราก็ได้สิ่งที่เลวร้ายตอบแทนทันที ดังนั้น ความเชื่อเรื่อง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จะสอนให้รุ่นหลังและคนในสังคมปฏิบัติตามสิ่งที่ดี และกลายเป็นคนดีของสังคมต่อไป

นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อประเภทอื่นๆ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ ความเชื่อเรื่อง ความฝัน และความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่างๆ ตามลำดับ ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจเป็นความเชื่อที่เกิดมาจากการผสมระหว่างความเชื่อเดิมกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่รับเข้ามา แต่ก่อนคนเวียดนามไม่นับถือศาสนาพุทธ นับถือผีสง เทวดา เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 7 พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศเวียดนาม ในขณะนั้น เวียดนามตกอยู่ในอำนาจของจีน พระพุทธศาสนาเข้าสู่เวียดนามในยุคแรกนั้น เป็นพุทธศาสนาแบบ มหายาน ดังนั้น ชาวเวียดนามก็ยังนับถือผีสง เทวดา พร้อมกับพุทธศาสนาด้วย ส่วนความเชื่อเรื่องความฝันเป็นความเชื่อที่ชาวเวียดนามมักใช้ทำนายเพื่อบอกเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ ทั้งเหตุการณ์ดีหรือเหตุการณ์ร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต คนเวียดนามเชื่อเรื่องความฝันว่าเป็นลางบอกเหตุหรือทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดในอนาคต และความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมาของพืชพันธุ์ต่าง ๆ เป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับชื่อเรียกหรือที่มาของชื่อพืชพันธุ์นั้น ๆ ซึ่งยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ตำนานแดงโม และตำนานต้นข้าว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม พบว่า

1. ควรมีการเปรียบเทียบความเชื่อในนิทานพื้นบ้านไทยและนิทานพื้นบ้านเวียดนาม
2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไทยและเวียดนาม โดยเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในลักษณะนิทานพื้นบ้านของชนเผ่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- เจือง ถิ หั่ง. (2554). *การวิเคราะห์ลักษณะนิทานพื้นบ้านเวียดนามตามกฎของตัวละคร 2 ตัว ในฉากหนึ่งของ เอกเซล โอลริค*. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 8(2), 69-85.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2543). *นิทานพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนหา บุญรักษ์. (2527). *คติชนวิทยา: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิษณุโลก: วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม.
- อนูมานราชชน, พระยา. (2502). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

Đình Gia Khánh. (1998). *Văn học dân gian Việt Nam*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.

Trần Trường Minh. (2012). *100 truyện cổ tích Việt Nam*, Nxb Văn học Việt Nam.

Thích Thông Lạc. (2013). *Đường về xứ Phật*, Nxb Tôn Giáo.

Thích Nguyên Tạng. (2001). *Chết và tái sinh*, Nxb Phương Đông.

Văn Quảng. (2009). *Văn hóa tâm linh Thăng Long Hà Nội*, Nxb Lao Động.